

ชนิดไม้ควรรู้

ก่อนปลูกฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์

ของหน่วยงานในสังกัด สบอ. ๑๕ (ชร)

จัดทำโดย

ส่วนฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์
สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ (เชียงราย)
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ชนิดไม้ควรรู้ ก่อนปลูกฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์ของหน่วยงานในสังกัด สบอ. ๑๕ (ชร)

การปลูกฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์ เดิมได้ถือปฏิบัติตามแนวทางและหนังสือสั่งการที่กรมป่าไม้ เคยสั่งการไว้ก่อนมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.๒๕๔๕ และพระราชกฤษฎีกาโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับปรุง อำนาจหน้าที่และกิจการของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๔๖ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อำนวยประโยชน์ให้การฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์และกิจการที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้ กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์ไว้เพื่อประกอบการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การสำรวจคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ พื้นที่แห่งใดที่มีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมและ ไม่สามารถฟื้นคืนสภาพป่าได้เองตามธรรมชาติ หรือการฟื้นคืนสภาพป่าต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน สมควรที่จะ ดำเนินการปลูกฟื้นฟูสภาพป่า ให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ท้องถิ่นหรือสำนักฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ส่งเจ้าหน้าที่ออกไป ดำเนินการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น และจัดทำโครงการฟื้นฟูสภาพป่ารายงานให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช พิจารณาการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นและจัดทำรายงานการสำรวจให้มีรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ ชื่อป่า ที่ตั้งของป่า ขอบเขตและเนื้อที่ ลักษณะภูมิประเทศ ชนิดดินหิน ภูมิอากาศ สภาพ และชนิดของป่า สภาพเศรษฐกิจสังคม อันตรายและวิธีป้องกัน ทางคมนาคม และความเห็นในการปลูกฟื้นฟูสภาพป่า

๒. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ประกอบด้วยขั้นตอน การเตรียมพื้นที่ การกำหนดตำแหน่งปลูก การปลูก การบำรุงรักษา การน้บัตราการรอดตาย การจัดทำป้าย และการรายงาน ผลการปฏิบัติงาน

ในการดำเนินการปลูกตามแนวทางปฏิบัติการฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์นั้น “ชนิดไม้ที่จะ ปลูก” เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องพึงให้ความตระหนักอย่างยิ่ง ซึ่งชนิดไม้ ที่จะปลูกต้องเป็นไปตามบัญชีแสดงชนิดไม้ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนดให้ปลูกในท้องที่ ภาคต่าง ๆ (ดังรายละเอียดที่ปรากฏตามตารางที่ ๑) โดยให้พิจารณาชนิดพันธุ์ไม้ที่เคยขึ้นอยู่เดิมในพื้นที่เป็น อันดับแรก และให้ปลูกคลุกกันไม่น้อยกว่า ๕ ชนิด โดยคำนึงถึงการผสมผสานกันระหว่างชนิดไม้ที่มีเรือนยอดเด่น ไม้ชั้นรอง ไม้ชั้นกลาง และไม้พื้นล่างในสัดส่วนที่เหมาะสมด้วย

ส่วนฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ จึงได้จัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับรายชื่อชนิดไม้ที่กำหนดให้ใช้ ปลูกตามแนวทางปฏิบัติการฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ (เชียงราย) ที่มีเนื้อหากระชับ และสื่อสารตรงประเด็น ในรูปแบบสารสนเทศ (infographics) หัวข้อ “ชนิดไม้ควรรู้ ก่อนปลูกฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์ของหน่วยงานในสังกัด สบอ. ๑๕ (ชร)” เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ (เชียงราย) เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำไปใช้ ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ตารางที่ ๑: บัญชีแสดงรายชื่อชนิดไม้ที่กำหนดให้ใช้ปลูกตามแนวทางปฏิบัติการฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์
ของหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ (เชียงใหม่)

ลำดับที่	รายละเอียด	ชนิดไม้
๑	ชนิดไม้ในบัญชีที่กำหนดให้ปลูกในท้องที่ ภาคเหนือ	ก่อ กำลังเสื่อโคร่ง ชี้เหล็กบ้าน จำปาป่า จำปีป่า แดง ตะกุก ตะเคียนทอง ตะแบก ตีนเป็ด ทะโล้ นนทรีป่า นางพญาเสื่อโคร่ง บง ประดู่ป่า ไม้ต่าง ๆ เพกา มะกอกป่า มะขามป้อม มะค่าโมง มะม่วงป่า ยมหอม ยมหิน ยางนา ราชพฤกษ์ สนเขา (Pinus) สะเดา สัก เสี้ยว หว้า หวาย แอบเปิลป่า
๒	ชนิดไม้นอกบัญชีที่ สบอ.๑๕ (เชียงใหม่) ขออนุมัติเพิ่มเติมต่ออธิบดีกรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กระโดน กระท้อนป่า กระบก กระพี้ กระพี้จั่น กฤษณา กัลปพฤกษ์ กางขี้มอด กางหลวง กาสามปึก ขนุน ช่างหัวหมู ชี้หนอน ชี้เหล็กป่า คอแลน คามอกหลวง คูนแดง แคทราย แคนา แคป่า แคเสด แคหางค่าง จิวป่า จามจรี ชิงชัน ซ้อ ดีหมี ตะคร้อ ตะคร้ำ ตำว ตั่ว ตั่วขน ตีนนก ตุ่มกว่าว ตุ่มเต็น เต็ง เต่าร้าง เต้า ถ่อน ทรงบาดาล ทองหลวง ประดู่ ประดู่ส้ม (เต็ม) เปล้า เปล้าน้อย เปล้าหลวง เปล้าใหญ่ พระเจ้าห้าพระองค์ พฤกษ์ พลองเหมือด พลับพลา พะยุง พังแหร พุดดง มะเกลือ มะเกว่นป่า (ตะขบป่า) มะเกิ้ม (มะกอกเกลื่อน) มะเกี๋ยง มะขาม มะค่าติควาย มะเตือ มะตุม มะแพน มะไฟ มะไฟป่า มะเฒ่า มะยมป่า มะหาด โมกมัน ยอ ยอป่า ยางแดง ยางพลวง ยางหนู ยางเหียง รกฟ้า รัง ลำไยป่า ลิ่นจีป่า ส้มกบ สมอพิเภก ส้มฮ้อ สะตอป่า सान หมี่เหม็น เหมือด เหมือดโลด อบเชย อบเชยป่า อ้อยช้าง อินทนิล

หมายเหตุ

๑. สำหรับไม้ชนิดอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากบัญชีนี้ หากหน่วยงานใดมีความจำเป็นต้องใช้ปลูกให้ชี้แจงเหตุผลและ
ขออนุมัติต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชก่อน
๒. การปลูกซ่อมให้ปลูกซ่อมด้วยไม้ชนิดเดียวกันกับที่ปลูกในครั้งแรก หากจำเป็นต้องปลูกด้วยไม้ชนิดอื่นและ
เป็นชนิดไม้ที่มีอยู่ตามบัญชีนี้ ให้เสนอเหตุผลความจำเป็นและขออนุมัติจากผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์
ที่ ๑๕ และให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ (เชียงใหม่) รายงานกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ชนิดไม้ควรรู้!

ก่อนปลูกฟื้นฟูสภาพป่าในเขตอนุรักษ์ ของหน่วยงานในสังกัด สบอ. 15 (ชร)

1

ชนิดไม้ในบัญชีที่กำหนด
ให้ปลูกในท้องที่ภาคเหนือ

ก่อนกำลังเลือกโครง ไม้หลักบ้าน จำปาป่า แดง ตะกู ตะเคียนทอง ตะแบก ตีนเป็ด ทะโล้ นนทรีป่า นางพญาเสือโคร่ง บง ประดู่ป่า ไผ่ต่าง ๆ เพกา มะกอกป่า มะขามป้อม มะค่าโมง มะม่วงป่า ยมหอม ยมหิน ยางนา ราชพฤกษ์ สนเขา (Pinus) สะเดา ลัก เลี้ยว หัว้า หวาย แอปเปิลป่า

2

ชนิดไม้นอกบัญชีที่ สบอ.15 (ชร)
ขออนุมัติเพิ่มเติมต่อ อต.อส.

กระโดน กระต่อนป่า กระบก กระพี้ กระพี้จั่น กฤษณา กัลปพฤกษ์ กางขี้มอด กางหลวง กาลามปึก ขุน ขางหัวหมู ขี้หนอน ขี้เหล็กป่า คอแลน คำมอกหลวง คูณแดง แคทราย แคนา แคป่า แคแสด แคหางค่าง จิวป่า จามจุรี ชิงชัน ซ้อ ดีหมี ตะคร้อ ตะคร้ำ ต่ำว ดีว ตั้วขน ตีนนก ตุ่มแก้ว ตุ่มเต็น เต็ง เต่าร้าง เต้า ถ่อน ทรงบาดาล ทองหลวง ประดู่ ประดู่ส้ม (เต็ม) เปล้า เปล้าน้อย เปล้าหลวง เปล้าใหญ่ พระเจ้าห้าพระองค์ พฤษภ พลองเหมือด พลับพลา พะยูง พิงแกร พุดตอง มะเกลือ มะเกว้นป่า (ตะขบป่า) มะเก้ม (มะกอกเกลื่อน) มะเกี้ยว มะขาม มะค่าดีควาย มะเดื่อ มะตูม มะแขวน มะไฟ มะไฟป่า มะเม่า มะยมป่า มะหาด โมกมัน ยอ ยอป่า ยางแดง ยางหลวง ยางหนู ยางเหียง รกฟ้า รัง ลำไยป่า ลั่นจี่ป่า ลัมกบ สมอพิเภก ส้มขี้ส้ม สะตอป่า ส้าน หมี่หมื่น เหมือด เหมือดโลด อบเชย อบเชยป่า อ้อยช้าง อินทนิล

โปรดอย่าลืม

1. หากหน่วยงานมีความจำเป็นต้องใช้ชนิดไม้อื่น ๆ นอกเหนือจากบัญชีที่กำหนด ให้ชี้แจงเหตุผลและขออนุมัติต่อ อต. อส. ก่อน
2. ในการปลูกขอไม้ใช้ไม้ชนิดเดียวกันกับที่ปลูกในครั้งแรก หากจำเป็นจำเป็นต้องปลูกด้วยไม้ชนิดอื่นและเป็นผู้ที่มีอยู่ตามบัญชี ให้เสนอเหตุผลความจำเป็นและขออนุมัติจาก ผอ.สบอ. 15 และให้ สบอ. 15 (ชร) รายงาน อส. ทราบด้วย